

ВЧЕНИЙ-ЕНТОМОЛОГ, УЧИТЕЛЬ, ФІЛОСОФ

До 100-річчя від дня народження професора М.П. Дядечка

В.П. ФЕДОРЕНКО,

*доктор біологічних наук, професор,
академік НААН України, заслужений діяч науки і техніки України,
президент Українського ентомологічного товариства,
завідувач кафедри ентомології імені професора М.П. Дядечка*

М.М. ПЛИСКА,

*кандидат біологічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

7 грудня за старим і 19 грудня за новим стилем виповнилося 100 років від дня народження відомого в Україні й далеко за її межами талановитого вченого, педагога з великої літери, докто-

ра біологічних наук, професора Миколи Платоновича Дядечка. Понад шість десятиліть свого життя він присвятив улюбленій справі — розвитку ентомологічної науки, зокрема вивченню динаміки чисельності корисних та шкідливих комах в агробіоценозах, розведенню та застосуванню корисної ентомофауни, розробці засад біологічного методу захисту рослин, як екологічної основи підвищення врожайності та якості сільськогосподарських культур.

Народився Микола Платонович в старовинному містечку Путивлі, що на Сумщині, в сім'ї робітника. Після закінчення середньої школи продовжував навчання в Рильському агротехнікумі, який закінчив з відзнакою у 1932 році. З 1932 по 1934 рр. працював вчителем біології та хімії в Буньківській середній школі Путивльського району. Нестримне бажання вчитися й досліджувати привело його на біологічний факультет Сумського педінституту, який він також закінчив з відзнакою, а потім у цьому ж інституті залишився працювати асистентом кафедри зоології. В цей період Микола Платонович займався вивченням ентомофауни Сумщини під керів-

ництвом відомого ентомолога, професора В.Г. Аверіна. У травні 1941 р. опублікував першу наукову статтю «Хижі журуни», але розпочалася Велика Вітчизняна війна і Микола Платонович був призваний до лав Червоної Армії.

Після нетривалих курсів у Харківському військово-політичному училищі Миколу Платоновича призначено заступником командира роти 213 стрілецької дивізії. Брав участь у боях на Воронезькому фронті. З вересня 1945 по листопад 1946 — слухач Вищої офіцерської школи в Оранієнбаумі (м. Ломоносов). В листопаді 1946 року — демобілізований у званні старшого лейтенанта і поступив на роботу в Глухівський педінститут старшим викладачем зоології.

У жовтні 1947 р. Микола Платонович переходить на роботу до Інституту ентомології і фітопатології (нині Інститут захисту рослин НААН України) на посаду молодшого наукового співробітника, а з березня 1953 по березень 1959 року — старший науковий співробітник. З 1956 року Микола Платонович очолює лабораторію біологічних методів боротьби з шкідливими комахами. З

1959 року — завідувач відділом сільськогосподарської ентомології, де очолив всі дослідження щодо колорадського жука та біометоду. Разом з відомим ентомологом, спеціалістом по паразитичних перетинчастокрилих комахам (*Hymenoptera, Ichneumonidae*) М.А. Теленгою (1905—1966 рр.) М.П. Дядечко розробляє теоретичні та практичні підходи до використання ентомофагів в регуляції шкідливих комах в агроценозах.

Микола Платонович виконує глибокі дослідження в царині сільськогосподарської ентомології, пише монографію «Кокцинеліди України» (1952), що стала основою його кандидатської дисертації, успішно захищеної у 1952 році. Микола Платонович виконав ряд глибоких досліджень в галузі сільськогосподарської ентомології, які узагальнив у монографії «Трипси, або бахромчастокрилі Європейської частини СРСР» (1964). Ця робота була представлена як докторська дисертація і успішно захищена 29.07.1966 року. Микола Платонович одержав диплом доктора біологічних наук, а 17 липня 1967 року — атестат професора.

З 1968 р. й до останніх днів свого життя наукова, педагогічна й громадська діяльність Миколи Платоновича була пов'язана з Українською сільськогосподарською академією (нині Національний університет біоресурсів і природокористування України). В 1970—1973 рр. М.П. Дядечко очолює факультет захисту рослин. Автори цих рядків в той час були студентами і з особливою шаную згадують свого декана, його розуміння студентських проблем, готовність завжди прийти на допомогу кожному, вміння працювати з людьми.

У 1974—1987 рр. Микола Платонович Дядечко завідував кафедрою сільськогосподарської та лісової ентомології. Під його вмілим керівництвом колектив кафедри виконував велику наукову роботу з вдосконалення і впровадження біологічного методу захисту сільськогосподарських культур, який в той час використовувався в Україні на площі майже 10 млн га. Провадилась велика робота щодо управління динамікою чисельності шкідливих і корисних комах.

В цей час вчений виконує і велику громадську роботу — він член трьох спеціалізованих рад по захисту дисертацій. Очолюваний ним методичний центр вдосконалення і використання біологічних засобів захисту рослин в Україні здійснював масштабну пропагандистську роботу з впровадження біологічного методу захисту рослин.

«Вчителю, повторися в учнях» — хто з педагогів, та й не тільки їх, не знає цих чудових слів! Вони в повній мірі відносяться і до Миколи Платоновича, який щедро ділився багатими знаннями, з особливою любов'ю ростив молодих науковців, виплекавши цілу школу спеціалістів із біологічного захисту рослин.

Під його науковим керівництвом за майже тридцятилітню діяльність на факультеті одержали путівку в життя понад 200 дипломованих спеціалістів для сільського господарства та науки України і для понад чотирьох десятків країн Азії, Африки, Центральної та Південної

Америци. Його школу пройшли 98 аспірантів, у тому числі 33 зарубіжних, які успішно захистили кандидатські дисертації. Під керівництвом М.П. Дядечка також захищено 5 докторських робіт.

Вченим опубліковано понад 300 наукових праць, із яких 5 монографій.

За вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки 24 вересня 1998 року Миколі Платоновичу присвоєно високе звання — Заслужений діяч науки і техніки України.

За участь у Великій Вітчизняній війні і доблесну працю Микола Платонович нагороджений вісьмома медалями.

Дядечко Микола Платонович — талановитий вчений, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор біологічних наук, професор, людина великої світлої душі — відійшов у вічність в ніч на Різдво Христове 6 січня 2000 року.

29 вересня 2005 року ім'я професора М.П. Дядечка було присвоєне кафедрі ентомології Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Пам'ять про велику людину житиме у його учнях, наукових працях, книгах та серцях всіх, хто його знав і долучився до його мудрості.